

[Etusivu](#) > ... > [Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat](#) > [Vanhempainvastuu: Huoltajuus ja Tapaamisoikeus](#) Croatia

Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Mitä lakitermi ”lapsen huolto” käytännössä tarkoittaa? Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen huoltajalla on?

Perhelailla (*Obiteljski zakon*; Kroatian virallisen lehden (*Narodne Novine*, NN) nrot 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 ja 156/23) säännellään huoltajuutta eli vanhempien vastuita, tehtäviä ja oikeuksia, joiden tavoitteena on lapsen henkilökohtaisten oikeuksien ja omistusoikeuksien sekä lapsen edun suojeleminen ja edistäminen. Vanhempien on keskusteltava ja sovittava lapsen kanssa hänen huoltoonsa liittyvistä yksilöllisistä näkökohdista lapsen ikä ja kypsyyssaste huomioon ottaen. Huoltajuuteen kuuluu oikeus ja velvollisuus suojella lapsen henkilökohtaisia oikeuksia, jotka liittyvät terveyteen, kehitykseen, hoivaan ja suojelemaan, kasvatukseen ja koulutukseen sekä henkilökohtaisiin suhteisiin, oikeus valita kotipaikka sekä oikeus ja velvollisuus valvoa lapsen henkilökohtaisia oikeuksia ja omistusoikeuksia ja niihin liittyviä etuja (perhelain 91 ja 92 §).

2 Kuka lapsen huoltaja yleensä on?

Alaikäisten lasten huoltajuus kuuluu vanhemmille, se on heidän oikeutensa, velvollisuutensa ja tehtävänsä.

Vanhemmilla on oikeus ja velvollisuus huolehtia lapsesta yhdenveroisesti, yhdessä ja yhteisymmärryksessä. Yhteishuoltajina toimivien vanhempien on pyrittävä ratkaisemaan kaikki ongelmat sopimalla (perhelain 104 ja 106 §).

Jos vanhemmat eivät asu yhdessä pysyvästi, heidän on sovittava lapsen huollosta laatimalla yhteishuoltajuussuunnitelma, jonka tuomioistuimien vahvistaa. Jos vanhemmat eivät pääse asiasta yhteisymmärrykseen, tuomioistuin tekee asiassa päätöksen (perhelain 107 ja 461–467 §).

3 Voidaanko lapselle määrätä muu huoltaja, jos lapsen vanhemmat eivät kykene tai ovat haluttomia toimimaan lapsensa huoltajina?

Vanhempi ei voi luopua huoltajuudesta (perhelain 91 §:n 2 momentti).

Vanhemmat voivat kuitenkin sopia huoltajuuden osittaisesta tai täydestä luovuttamisesta tilapäisesti henkilölle, joka täyttää edunvalvojalle asetetut edellytykset. Jos vanhemmat luovuttavat lapsen toisen henkilön huollettavaksi yli 30 päivän ajaksi, heidän on laadittava asiasta notaarin vahvistama lausunto (perhelain 102 §).

Jos vanhemmat eivät tilapäisesti pysty huolehtimaan lapsesta sairauden, puutteellisten asuinolojen tai muiden vastoinkäymisten takia, lapsi voidaan sijoittaa tilapäisesti laitokseen, sijaisperheeseen tai muun sosiaalialalla toimivan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön huollettavaksi asiassa sovellettavien sääntöjen ja määräysten mukaisesti.

Vanhempiin, joiden on todettu laiminlyöneen lapsensa huollon, kohdistetaan toimenpide, jonka tarkoituksena on suojella lapsen oikeuksia ja etua. Toimenpiteen määrää Kroatian sosiaalityön instituutti (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) tai toimivaltainen tuomioistuin (perhelain 127, 134 ja 149 §). Tuomioistuin voi päättää evätä vanhemmilta oikeuden asua lapsen kanssa ja antaa lapsen päivittäisen huollon toisen henkilön, sijaisperheen tai sosiaalihuoltolaitoksen tehtäväksi Kroatian sosiaalityön instituutin tekemän perhearvion perusteella, jos arvion mukaan lapsen henki, terveys ja kehitys vaarantuvat perheessä pysymällä (perhelain 155 ja 433 §). Tietyissä laissa säädetyissä tapauksissa tuomioistuin voi määrätä huoltajuuden keskeyttämisestä (perhelain 115, 173 ja 433 §). Viimeisenä keinona vanhemmalta voidaan viedä huoltajuus pysyvästi (perhelain 170 ja 433 §).

Jos vanhemmat eivät tuomioistuimen päätöksellä enää hoida lasta, tämän päivittäinen huolto annetaan toisen henkilön, sijaisperheen tai sosiaalihuoltolaitoksen tehtäväksi.

4 Kuinka huoltajuudesta päätetään silloin kun vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen?

Jos vanhempien av(i)oliitto on kariutunut lopullisesti, huoltajuudesta määrätään tuomioistuimen päätöksellä, joka voi perustua vanhempien yhteisymmärryksessä laatimaan yhteishuoltajuussuunnitelmaan (perhelain 104, 106, 107 ja 461–467 §).

Ennen avioerohakemuksen toimittamista tai muun huoltajuuteen liittyvän oikeudellisen menettelyn aloittamista vähintään toisen vanhemmista on haettava pakollista neuvontaa Kroatian sosiaalityön instituutin siltä aluetoimistolta, jonka toimialueella sijaitsee joko lapsen vakituinen tai tilapäinen kotipaikka taikka puolisoiden viimeinen yhteinen, vakituinen tai tilapäinen kotipaikka (perhelain 321–323 §).

5 Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen lapsen huoltajuudesta, miten sopimus saadaan oikeudellisesti sitovaksi?

Vanhempien välisestä sopimuksesta tai yhteishuoltajuussuunnitelmasta tulee täytäntöönpanokelpoinen vasta sen jälkeen, kun se on vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä (perhelain 106, 107, 420 ja 461–467 §).

6 Jos vanhemmat eivät pääse yksimielisyyteen lapsen huoltajuudesta, mitä muita keinoja asian ratkaisemiseksi on tuomioistuinkäsittelyn lisäksi?

Jos vanhemmat eivät pysty sopimaan yhteishuoltajuussuunnitelmasta, Kroatian sosiaalityön instituutti ohjaa heidät perheasiain sovitteluun, joka tapahtuu perheasiain keskuksessa (*Obiteljski centar*) tai vaihtoehtoisesti sosiaalihuollon ulkopuolisten sovittelijoiden ohjauksessa (perhelain 331 ja 334 §).

Perhesovittelua ei toteuteta tapauksissa, joissa on esitetty syytöksiä perheväkivallasta.

Vaikka vanhemmat pääsisivätkin sopuun, sopimus/suunnitelma on aina vahvistettava tuomioistuimen päätöksellä (ks. vastaus kysymykseen 5).

7 Jos vanhemmat vievät asian oikeuteen, mistä lapseen liittyvistä asioista tuomari voi päättää?

Tuomioistuin voi päättää mistä tahansa huoltajuuteen liittyvästä seikasta, josta vanhemmat eivät pääse sopuun: siitä, kumman vanhemman kanssa lapsi asuu, yhteydenpidosta toiseen vanhempaan, elatusavun määrästä, joka tulee sen vanhemman maksettavaksi, jonka kanssa lapsi ei asu, sekä mistä tahansa muusta lapsen henkilökohtaisiin oikeuksiin ja omistusoikeuksiin liittyvästä asiasta (perhelain 408 ja 433 §).

8 Jos tuomioistuin päättää, että huoltajuus kuuluu yksin toiselle vanhemmista, tarkoittaako tämä, että hän saa päättää kaikista lasta

koskevista asioista kysymättä toiselta vanhemmalta?

Tuomioistuimien voi myöntää toiselle vanhemmista täyden tai osittaisen yksinhuoltajuuden tai yksinhuoltajuuden siinä laajuudessa kuin on tarpeen jonkin lasta koskevan erityisen tärkeän päätöksen tekemiseksi. Tällöin toisen vanhemman huoltajuutta rajoitetaan vastaavasti kaikilta osin tai tietyissä asioissa (perhelain 105 §).

Vanhemmalla, jonka huoltajuutta on rajoitettu, on oikeus pitää yhteyttä lapseen (paitsi jos yhteydenpito on kielletty tuomioistuimen päätöksellä), oikeus tehdä lapsen päivittäistä huoltoa koskevia päätöksiä silloin, kun lapsi on heidän huostassaan, ja oikeus saada tietoa lapsen henkilökohtaisiin oikeuksiin liittyvistä olennaisista seikoista (perhelain 112 § yhdessä sen 110 ja 111 §:n kanssa).

9 Jos tuomioistuin päättää, että vanhemmilla on yhteishuoltajuus, mitä se käytännössä merkitsee?

Vanhemmilla on aina yhteishuoltajuus lukuun ottamatta tapauksia, joissa tuomioistuin on päättänyt toisin (ks. vastaus kysymykseen 8).

Lapsen kannalta tärkeät päätökset liittyvät lapsen edustamiseen asioissa, jotka koskevat lapsen tärkeimpiä henkilökohtaisia oikeuksia, lapsen omaisuutta ja omistusoikeuksia (perhelain 99 ja 104 §). Jos vanhemmat, joilla on yhteishuoltajuus, eivät pääse yhteisymmärrykseen jostakin lapsen kannalta tärkeästä asiasta, tuomioistuin päättää lapsen tai jommankumman vanhemman pyynnöstä, kumpi vanhemmista edustaa lasta kyseisessä asiassa (perhelain 100, 101, 108, 109 ja 433 §).

10 Minkä tuomioistuimen tai viranomaisen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan laittaa lapsen huoltoasia vireille? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Hakemukset on toimitettava alueellista toimivaltaa käyttävään kunnalliseen tuomioistuimeen (*općinski sud*), jossa myös pannaan vireille mahdollinen menettely.

Siviiliprosessilain (*Zakon o parničnom postupku*) 34 §:n mukaan kunnalliset tuomioistuimet päättävät ensimmäisen oikeusasteen menettelyissä riita-asioista, jotka koskevat aviosuhteen lopullista kariutumista, avioliiton mitätöintiä ja avioeron myöntämistä; vanhemmuuden toteamista tai kiistämistä; sitä, kumman vanhemman luona lapsi asuu; sekä huoltajuutta tapauksissa, joissa on samanaikaisesti tehtävä päätös aviosuhteen lopullisesta kariutumisesta, avioliiton mitätöinnistä tai avioeron myöntämisestä.

Perhelain mukaan alaikäisen lapsensa yhteishuoltajina toimivien puolisoitten on osallistuttava pakolliseen neuvontaan ennen kuin he jättävät avioerohakemuksen tai aloittavat muun huoltajuuteen tai tapaamisoikeuteen liittyvän menettelyn. Perhelain säännöksiä, jotka koskevat pakollista neuvontaa, johon alaikäisen lapsensa yhteishuoltajina toimivien aviopuolisoiden on osallistuttava ennen avioerohakemuksen jättämistä, sovelletaan soveltuvin osin myös pakolliseen neuvontaan, jota edellytetään ennen huoltajuuden määrittämistä ja tapaamisoikeutta koskevan menettelyn aloittamista silloin, kun vanhempien liitto on kariutunut lopullisesti. Laissa säädetään tapauksista, joissa neuvonta ei ole pakollista. Pakollinen neuvonta alkaa heti, kun jompikumpi osapuoli pyytää sitä. Pyyntö on esitettävä kirjallisesti tai suullisesti (rekisteriin kirjattavana ilmoituksena) sosiaaliturvakeskukselle (*centar za socijalnu skrb*). Pakollisesta perheneuvonnasta vastaa asiantuntijaryhmä Kroatian sosiaalityön instituutin siinä toimipisteessä, jonka alueella sijaitsee lapsen vakituinen tai tilapäinen kotipaikka tai puolisoitten viimeinen yhteinen vakituinen tai tilapäinen kotipaikka. Pakolliseen neuvontamenettelyyn osallistuvat kaikki perheenjäsenet (edustajien käyttö ei ole sallittua). Kroatian sosiaalityön instituutti on tällaisen pyynnön saatuaan vahvistettava tapaamisen ajankohta ja kutsuttava osapuolet siihen. Kroatian sosiaalityön instituutti voi poikkeuksellisesti järjestää osapuolille erilliset neuvontatilaisuudet, jos se on tietoinen perheväkivallasta ja jos se katsoo, että yhteinen neuvonta on hyödytön, tai jos osapuolista toinen tai molemmat ovat sitä perustelluista syistä pyytäneet.

Kun pakollinen neuvonta on ohi, asiantuntijaryhmän on laadittava raportti, joka on voimassa kuusi kuukautta neuvonnan päättymisestä.

Puolisoiden on osallistuttava ensimmäiseen perheasiain sovittelutilaisuuteen ennen kuin he voivat jättää avioerohakemuksen.

Se, mitä asiakirjoja vaaditaan, riippuu hakemustyyppistä (riita-asiat, jotka koskevat avioliittoa, vanhemmuuden määrittämistä tai kiistämistä taikka huoltajuutta tai tapaamisoikeutta, yhdessä tehty avioerohakemus tai yhteishuoltajuussuunnitelman hyväksymistä koskeva hakemus). Niiden lisäksi hakijan on toimitettava raportti pakollisesta neuvonnasta / todistus osallistumisesta ensimmäiseen perheasiain sovittelutapaamiseen / yhteishuoltajuussuunnitelma. Vaadittavat asiakirjat määräytyvät sen mukaan, mistä menettelystä on kysymys.

11 Mitä menettelyä näissä asioissa sovelletaan? Onko kiireellisiä tilanteita varten erityistä menettelyä?

Toimivaltaisten elinten on käsiteltävä kaikki perhelain soveltamisalaan kuuluvat lapsia koskevat asiat kiireellisinä ja lapsen edusta huolehtien.

12 Myönnetäänkö oikeudenkäyntikuluihin oikeusapua?

Kyllä. Asiasta säädetään maksutonta oikeusapua koskevassa laissa (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*; NN nrot 143/2013 ja 98/2019).

13 Voiko lapsen huoltoa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Kyllä. Osapuolet voivat hakea muutosta ensimmäisen oikeusasteen päätökseen 15 päivän kuluessa sen tiedoksiantamisesta, ellei siviiliprosessilaissa säädetä muusta määräajasta. Erityisissä perhelain soveltamisalaan kuuluvissa hakemusmenettelyissä annettuihin ensimmäisen oikeusasteen päätöksiin voi hakea muutosta, ellei muualla lainsäädännössä säädetä toisin. Muutosta voi hakea 15 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

14 Joissain tapauksissa lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa täytyy hakea tuomioistuimelta tai toiselta viranomaiselta. Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Asiassa on käännyttävä kunnallisen tuomioistuimen puoleen. Täytäntöönpanomenettelyssä noudatetaan täytäntöönpanolain (*Ovršni zakon*) säännöksiä. Perhelaisissa on kuitenkin erityisiä säännöksiä sellaisten toimenpiteiden täytäntöönpanosta, joilla pyritään varmistamaan lapsen luovuttaminen toiselle vanhemmalle ja tapaamisoikeuden toteutuminen (perhelain 509-525 §).

15 Millä tavoin tulee menetellä, jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tässä jäsenvaltiossa?

Toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomioistuimen päätös tunnustetaan Kroatiassa ilman eri menettelyä asetuksen (EU) 2019/1111 mukaisesti.

Toisessa jäsenvaltiossa annettu vanhempainvastuuta koskeva päätös, joka on täytäntöönpanokelpoinen kyseisessä jäsenvaltiossa, on täytäntöönpanokelpoinen myös Kroatiassa ilman erillistä täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista.

16 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee tässä jäsenvaltiossa kääntyä, jos halutaan vastustaa sitä, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan ja pannaan täytäntöön? Mitä menettelyä

tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Muutoksenhakemus on toimitettava kunnalliseen tuomioistuimeen. Ratkaisun asiassa tekee maakunnallinen tuomioistuin (*županijski sud*).

Muutoksenhakumenettelyyn sovelletaan tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta 25 päivänä kesäkuuta 2019 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 2019/1111 (uudelleenlaadittu) ja siviiliprosessilain säännöksiä.

17 Mitä lakia tuomioistuin soveltaa lapsen huoltoa koskevassa oikeudenkäynnissä silloin kun lapsi tai osapuolet eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai kun he ovat eri maiden kansalaisia?

Kansainvälisestä yksityisoikeudesta annetun lain (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*; NN nrot 101/17 ja 67/23) 44 §:n mukaan vanhempien ja lasten välisiä suhteita säännellään toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa vuonna 1996 tehdyllä Haagin yleissopimuksella (NN, Kansainväliset sopimukset, nro 5/09) sen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Laki, jota sovelletaan vanhempien ja lasten välisiin suhteisiin asioissa, jotka eivät kuulu 44 §:n 1 momentissa mainitun sopimuksen soveltamisalaan, määräytyy (jos se ei määräydy muun säädöksen tai Kroatiassa voimassa olevan kansainvälisen sopimuksen nojalla) kyseisiä asioita sääntelevien, 44 §:n 1 momentissa mainitun sopimuksen määräysten mukaisesti.

Kroatia on 1. tammikuuta 2010 lukien soveltanut vuonna 1996 tehtyä Haagin yleissopimusta toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa.

Lisätietoja:

- Perhelaki (NN nrot 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 ja 156/23)
- Täytäntöönpanolaki (NN nrot 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 ja 06/24)
- Laki kansainvälisestä yksityisoikeudesta (NN nro 101/17 ja 67/23)
- Laki maksuttomasta oikeusavusta (NN nro 143/2013 ja 98/2019)
- Laki tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 täytäntöönpanosta (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi*; NN nro 127/2013)
- Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003, annettu 27 päivänä marraskuuta 2003, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta
- Laki tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta 25 päivänä kesäkuuta 2019 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2019/1111 täytäntöönpanosta (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanima s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece*)
- Neuvoston asetus (EU) 2019/1111, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2019, tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta (uudelleenlaadittu)

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.